

INTÉZMÉNYI AKKREDITÁCIÓS ELJÁRÁS JELENTÉSE
(Második akkreditációs értékelés)

BUDAPESTI GAZDASÁGI FŐISKOLA
KÜLKERESKEDELMI FŐISKOLAI KAR

2008/1/XII. számú MAB határozat

2008. január 25.

BUDAPESTI GAZDASÁGI FŐISKOLA KÜLKERESKEDELMI FŐISKOLAI KAR	A
---	----------

I. AZ AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS INDOKLÁSA

A Bizottság tagjainak egyöntetű véleménye szerint a BGF Külkereskedelmi Főiskolai Kara az akkreditációs követelményeknek eleget tesz. A több évtizedes oktatói múlttal rendelkező intézmény a Budapesti Gazdasági Főiskola keretében nemcsak megőrizte sajátos profilját, de esetében az integráció kifejezetten pozitív hatásokkal járt. A Külkereskedelmi Kar – a BGF egységes stratégiáját követve – önálló kari arculatot mutat. Az intézmény reálisan mérte fel a hazai oktatási piac lehetőségeit, illetve saját szakmai kapacitását, amikor oktatási tevékenységének körét a felsőoktatási reform kívánalmaihoz igazodva meghatározta. A Kar – komoly önmérsékletet tanúsítva – ésszerű átalakítást, pontosabban profilszűkítést végzett. A „profilisztítás” eredményeként, a korábbi időszaktól eltérően, három olyan alapszak beindítására került sor, amelyben a Kar igen színvonalas oktatás folytatására képes.

Az oktatási tevékenység szakmai színvonalát az intézmény teljes állású oktatói megfelelően biztosítják. Számos oktató rendelkezik elismert egyéni kutatási teljesítménnyel, s reálisan feltételezhető, hogy a közeljövőben e tevékenységek kollektív kutatásokban szintetizálódnak.

II. MINŐSÉGÉRTÉKELÉS

1. Stratégia

Az intézményben meghatározó a rektor és a rektori kabinet által megfogalmazott, a főiskola Szenátusa által megvitatott és elfogadott stratégia. Ez az intézmény számára egységes, jól definiált stratégiát biztosít. A kar a vezetésével kapcsolatos feladatokat a főiskolai vezetéssel megosztva a szervezeti ábrán megismert rendben látja el. Az egyes vezetői pozíciók, illetve szervezetek közötti munkamegosztást világosan rögzítették. A vezetés egymást támogató módon hatékonyan végzi feladatait. A kar élén álló dékán részvétele a rektori kabinetben biztosítja a kari érdekek megjelenítését az intézményszintű stratégiában. Az erős intézményi stratégia hatására a kar önálló mozgástere erőteljesen leszűkült és egyéni stratégiai elképzeléseket nem tesz lehetővé. A határozott intézményi stratégia mellett azonban a karok képesek megőrizni saját karakterüket és arculatokat; a Külkereskedelmi Főiskola egykori értékei és hagyományai nem estek áldozatul az integrációnak és az intézményszintű stratégiának.

A környezeti változások, különösképpen a Bologna folyamat elengedhetlenné tette a karok közötti együttműködést, amely a karok közötti stratégiák folyamatos egyeztetését és összehangolását eredményezte. Ez különösképpen fontos és szükséges, mert az integráció hatására olyan szervezeti változtatások jöttek létre, amelyek karokon átívelő oktatási szervezeti egységeket – intézeteket – hoztak létre.

Némileg túlzottnak és nem időszerűnek tartjuk a kar küldetésnyilatkozatában megfogalmazott célt, miszerint a Főiskola „küldetése, hogy a gazdaság- és társadalomtudományokban, valamint a kapcsolódó tudományágak területén magyar és idegen nyelven az alapképzésben, a

mesterképzésben, a szakirányú továbbképzésben, ... vezető gazdasági felsőoktatási intézmény legyen.” Jelenleg nem látjuk a vezető szerep feltételeinek biztosítását, különösképpen a mesterképzés területén nem. Tény azonban, hogy az intézmény és a Külkereskedelmi Főiskolai Kar hagyományainak, eddigi eredményeinek, fejlesztési terveinek ismeretében ez a távolabbi jövőben elérhető céllá válhat.

A kar rendelkezik jövőképpel és fejlesztési koncepcióval. A jövőbeli oktatás fő súlypontját az alapszintű képzések jelentik.

2. Oktatás-képzés

A Külkereskedelmi Kar hagyományos oktatási profilját fenntartva jelentős szerkezetátalakítást eszközölt az új típusú képzési rendszerre való átállás folyamatában. A korábbi négy szakot (Külgazdasági, Gazdaságdiplomácia és nemzetközi menedzsment, Nemzetközi marketing és teljeskörű minőségirányítás, Nemzetközi kommunikáció) három BA szak váltja fel. A hagyományos főiskolai szakok számának csökkentése ellenére az intézmény oktatási tapasztalatai a jövőben is megfelelően hasznosulnak. A 2006/07-es tanévben elindított szakok (Nemzetközi gazdálkodási, Kereskedelem és marketing, valamint Kommunikáció és médiatudomány) alapvetően biztosítják a korábban művelt témakörök oktatásának továbbvitelét. Az írásos beszámolók, a helyszíni konzultációk, valamint az előadások és gyakorlati foglalkozások látogatása során szerzett benyomások alapján a Bizottság úgy látja, hogy a Főiskolai Kar az üzleti képzési ágon és a társadalom ismereti képzési ágon egyaránt képes valóban színvonalas és a képzési és kimeneteli követelményeknek eleget tevő oktatás végzésére. A három új BA szak hatékonyan ötvözi a korábbi szakok hagyományait és az oktatási reform által előírt követelményeket. Alapvetően egyet lehet érteni az egyes szakokon belül kialakított specializációs irányokkal, mivel azok a várható hallgatói érdeklődést és a munkaerő-piaci igényeket is figyelembe veszik.

Az üzleti képzési ágon összesen 8 szakirányt, a társadalomismereti képzési ágon 3 szakirányt tartalmaznak a programok. A hallgatói létszámtól (pontosabban az egyes szakok és szakirányok konkrét létszám arányaitól) függően érdemes a közeljövőben újra átgondolni a szakirány-struktúrát. Így érdemes mindenekelőtt megvizsgálni a Kereskedelem és marketing szakon meghirdetett viszonylag nagyszámú (5!) szakirány fenntartásának indokoltságát.

A szervezeti struktúra alapvetően igazodik az új szakok profiljához. Mindhárom szak mögött kari intézet áll. A Bizottság ugyanakkor úgy látja, hogy az integráció és az oktatási reform nyomán igen bonyolult szervezeti struktúra alakult ki. A szervezeti egységek több szintű hierarchiája – intézet, intézeti tanszék, intézeti tanszéki osztály – nehezen áttekinthető működési keretet alkot. A Kar szervezeti felépítése tehát túlságosan hierarchikus, a kellenél több szinten és egységgel működik.

Az intézményi önértékelési periódus MAB által meghatározott végpontját tekintve (2006. június 30.) a főiskola a személyi feltételeknek – mind az állandó közalkalmazotti jogviszonyban foglalkoztatott oktatók, mind a minősített oktatók aránya alapján – megfelelt. Az oktatók száma 161 főállású. Valamennyi szak tudományágában rendelkezik a főiskola minősített oktatókkal az alábbi minősítési szintek szerinti megoszlásban: 43 fő minősített oktató. Ezek az arányok módosulhatnak: 2007. január elsejétől a doc. univ. cím már nem számítható be a tudományos potenciálba, ugyanakkor az intézmény vezetése szisztematikusan

törekszik a tudományos minősítésű oktatók számának növelésére. Jelenleg 40 fő végzi a PhD tanulmányait, többen már a védés fázisában tartanak.

Összességében megállapítható, hogy az alapszintű oktatáshoz a személyi feltételek megfelelőek. A doktori tanulmányokat végző oktatók száma és a számukra biztosított továbbtanulási támogatások a humánerőforrás fejlesztésének szándékát mutatja.

Az oktatás minőségét a hallgatók alapvetően jónak értékelték. A tananyag-ellátottságról a hallgatók pozitívan vélekedtek. A hallgatók kiszolgálására Hallgatói Információs és Szolgáltató Központot alakítottak ki. A hallgatók kéréseit a Tanulmányi Osztály felé nyújtják be. A válaszdíjok megfelelőek, a hallgatók speciális problémáit a Tanulmányi Osztály munkatársai rugalmasan kezelik.

Az elektronikus rendszerek folyamatos elérhetősége biztosított a hallgatók számára az intézményen kívülről is, az oktatási épületben pedig terminálon keresztül hozzáférés lehetséges. Az oktatás támogatása a hálózaton elérhető tananyagok segítségével történik, továbbá az oktatással kapcsolatos kommunikációnak is elektronikus felületei vannak. A kapacitások esetenként korlátozottak a hallgatói létszám zavartalan kiszolgálására. A tantervek, a hallgatók ügyeivel kapcsolatos szabályzatok és egyéb információk elérhetőek a hallgatók számára.

A nem oktatói állomány az intézményi funkciók ellátásához, a technikai háttér működtetéséhez megfelelő mértékben áll rendelkezésre. A kar oktatásszervezési tevékenysége szervezettnek és megfelelő színvonalúnak minősíthető.

A Külkereskedelmi Főiskolai Kar oktatóinak, valamint a karhoz tartozó szakok oktatásában résztvevő főiskolai munkatársak tudományos minősítési helyzete elkülönítve vizsgálható. Alapvetően – a kari és főiskolai oktatókra egyaránt vonatkozatható módon – az jellemzi a helyzetet, hogy teljesülnek az oktatókkal szembeni elvárások. A különböző kategóriáknál megkívánt feltételek teljesülése a következő képet mutatja. Az első helyen, teljes állásban foglalkoztatottak száma megfelelő. A vezetői oktatói jelenlét megfelelő. A tudományos minősítettek aránya a felső szinten megfelelő, az oktatási részvételt illetően már kevésbé megnyugtató a helyzet. Megjegyezzük azonban, hogy szakmai területenként jelentős szóródás áll fenn.

3. Tárgyi feltételek

A rendelkezésre álló tantermek száma és kapacitása elegendő az oktatási feladatok ellátásához. A termek egy részében projektor és felszerelt vászon, valamint az oktatói asztalba épített számítógép áll rendelkezésre. Az informatikai rendszer adottságai megfelelőek, a gépek kora, állapota és a rendszerbe csatlakozásuk kellő alapot ad a képzéshez.

A könyvtári dokumentumok feldolgozása TextLib integrált könyvtári rendszerrel történik. A feldolgozottság teljes. A könyvbeszerzésre fordítható összegek évről évre változnak, a pályázati lehetőségek függvényében.

A kar rendelkezésére álló sportolásra alkalmas létesítmények korlátozottak. Ezekon kívül láttunk kondicionáló eszközökkel felszerelt termet is. A főiskola általános karbantartása megfelelően

szervezett, a műszaki terület vezetése kellő szakértelemmel és szakmai háttérrel oldja meg a feladatokat. Ez belső és a külső munkaerő bevonásával történhet. A műszaki folyamatokhoz dokumentált projekttervezést nem találtunk. Az kar technikai felszereltsége általánosságban megfelelőnek mondható.

Az Intézetek meglátogatásának kiemelt kérdésköre volt a tananyag-ellátottság. Általában megállapítható, hogy a tananyag-ellátottság megfelelő, egységes minőségi tankönyv koncepció érvényesül az Intézetekben. A tankönyvek egy része az intézeti munkatársak által írott könyv, illetve jegyzet, a másik részt pedig elismert, bevált és ismert tankönyvek képezik.

A hallgatók számára az oktatók elérhetősége biztosított (e-mailen keresztül is), intézményesítetten konzultációs lehetőséget adnak. A fogadóórák időpontja a tanszéki hirdetőtáblákon fel van tüntetve. Az oktatók tehetséggondozást is végeznek. A TDK munka szervezeten és hatékonyan folyik. A hallgatók rendszeresen és eredményesen szerepelnek az OTDK-n is. Az Intézetek ERASMUS programok keretében építik nemzetközi kapcsolataikat.

III. MINŐSÉGBIZTOSÍTÁSI RENDSZER ÉRTÉKELÉSE

1. Minőségbiztosítási rendszer megléte, működtetése intézményi szinten

A BGF minőségirányítási rendszere több előzménnyel is rendelkezik, mely a korábbi időszakban jellemző országos szintnek megfelelt, némely vonatkozásában az előtt járt (egyes karokon a hallgatók oktatói értékelése, máshol a nemzetközi valorizáció kapcsán szükséges folyamatok stb.)

A néhány éve elvárt tudatos, intézményi szinten koordinált folyamat-centrikus minőségbiztosítási koncepcióját az intézmény csak az előző évben, 2006. április 6-án (a működő szervezet december 1-től) alakította ki. Ez az elvárhatóhoz képest késésként jelentkezik, melynek tudatosítása után a BGF vezetése nagy erőfeszítést tett a lemaradás pótlására. Ennek alapján napjainkra jellemző, hogy

- elkészült az intézményi szintű kézikönyv,
- léteznek a szabályzatokban kodifikált működési rendek,
- létrejöttek az intézményi és a szervezet alacsonyabb szintjein szükséges minőségügyért felelős szervezetek, a szervezeti kiépítésben megjelenik a képviselési elv is,
- részben a korábbi időszakból, de az elmúlt időszakban felgyorsítva a minőségbiztosítási folyamatok módszertanához nélkülözhetetlen mérések és azok kiértékelése is kipróbálásra került,
- megindultak a tudatosítás szempontjából nélkülözhetetlen oktatások és információ átadások.

A minőségirányítás általánosan kialakított keretrendszere a korszerű felsőoktatási körülmények között elvárható szemlélet igényes, szakmailag megfelelő változata. Az egyes területen tapasztalt munkatársi elkötelezettség alkalmas alapot ad a jövőbeli fejlődéshez, s hasonlóképpen a meghatározó személyekből álló 4-5 fős kari bizottság, valamint a Minőségbiztosítási Iroda is.

A rendszer belső logikája szerint: a főiskolai szinten az MSZ EN ISO 9001:2001-es szabvány szerinti modell szerint épül, míg kari szinten az EFQM modell felhasználásával a TQM filozófia elemeit hasznosítja. A kézikönyv és az eljárások tervezet szerint a főiskola egészére egységesen terjedne ki, a helyi szabályozási jellemzőket kari kézikönyvek, vagy minőségügyi szabályozások formájában valósítják meg. Jelenleg nem minden területen válik világossá, hogy a karok sajátosságai az előíró szabályozásokban miként jelennek meg.

Az oktatók tájékoztatása és az oktatók képzése központilag több fázisban zajlott, összesen 53 résztvevővel (kb. 4-5 óra). A minőségbiztosítási tevékenység vezetője egy országos TQM szaktekintély, aki több jó nevű, más minőségügyi területen már bizonyított külső munkatárs bevonásával dolgozik. Infrastruktúráként a rendszerépítésre kialakított minőségügyi iroda is rendelkezésükre áll. Munkájuk készültségét mutatja, hogy a 2008-as évre készült minőségügyi feladattervezet még rendszerépítési elemeket tartalmaz. A későbbiekben a hatékony rendszerépítéssel kapcsolatban probléma lehet, hogy nincs a tervek között a sajátos felelősségeket kezelő folyamatgazda rendszer.

A jelenlegi minőségbiztosítási rendszer legfontosabb hiányosságai annak kiforratlanságából származtathatók. Egyes karokon és működési területeken az átfogó minőségelvek lebontása még nem történt meg. Az intézményben és a karokon a minőségbiztosítás elvárásainak felülvizsgálata és annak vezetői szintű, dokumentált értékelése nem történt még meg, az erre alkalmas munkatársak képzése 2007 őszére tervezett. A vezetés munkáját támogató tudatos döntés-előkészítési módszerek és a tervek megvalósulását segítő dokumentált projekttervek, a működés hatékonyságát és eredményességét értékelni képes mutatórendszer esetenként előfordulhat, de nincs rendszerbe szedetten, felmutatható állapotban. Néhány meglévő elem bizonyítja, hogy a továbbiakban, amennyiben hasonló erőforrás ráfordítással fejlesztik a területet, a sikeres működés biztosítható:

- a minőségfejlesztési projekt projektterve,
- néhány meglévő és elemzett mutató, (záróvizsgák, kihasználtsági mutatók stb.)
- található már kidolgozott kari szintű kézikönyv (PSzFK),
- a minőségbiztosítási tevékenységekbe a hallgatói képviselő bevonásra kerül.

A minőségbiztosítási rendszer embrionális állapotának tudható be, hogy a bizottságnak átadott önértékelés pontozásánál számszerű túlértékeléseket tapasztaltunk, miközben a relatív eltérések az egyes területek között bizonyítják, hogy az értékelés lényegi elemeivel az intézmény vezetése tisztában volt.

2. Minőségbiztosítási rendszer megléte, működtetése a karon

A kar minőségbiztosításra jellemző, hogy egyetlen, a folyamatok áttekintő szabályozása, annak értékelése és a tevékenységek minősítése nem volt igazolható. Az éves munkatervet az egyes intézetek adják meg, ahol a minőségbiztosítási elvekre vonatkozóan nincs kellő mélységű lebontás.

A mutatók kezdeti stádiumban vannak, de már találhatóak. Ezek esetében a célértékek tudatosítási és tervezési folyamata csak most indul. Mutatókról az önértékelési anyag jelzést ad: az oktatói és hallgatói mobilitás (kb. 7 éve tart), a záróvizsgák szakonkénti átlagainak

alakulása (korábbi időszakra létezik trendelemzés is), a kapacitáskihasználtság éves átlagban (informatikai osztály kidolgozta az áttekintés rendszerét, a teremgazdálkodást a tanulmányi osztályon végzik). Az oktatást segítő személyeknél a kar a kapacitáskihasználtságot a ténylegesen teljesített és az előírt munkaidő hányadosaként.

Az oktatást támogató, már megvalósult minőségügyi területek közül a legfontosabbak:

- a záróvizsgák értékelése,
- a hallgatók véleményezése az oktatói munkára (a HÖK bevonásra került), a rendszeres kiértékelés az idei évtől folyik,
- a hallgatói elégedettség mérés: a karon korábban lezajlott a mérés, melynek hatására a már meglévő kereteket használhatóbbá tették. Jogsegély (megvalósult) és mentálhigiénés kezelési szervezés történt (2003 óta működik),
- a végzett hallgatók korábban már értékelték. Tervek vannak, amelyek a rendszerbe még nincsenek beépítve,
- a dolgozók értékelése az önértékelési anyagban található. Korábban is történt felmérés, de azokkal nincs összevethetőség. Van egy keretrendszer, melyben az igények megjelenhetnek. Ez érdekes, újszerű lehetőségeket ad,
- a külföldi ösztöndíjas hallgatók elégedettségét is felmérték. Az eredményekből beavatkozások is születnek.

A belső kommunikáció egy része a hagyományos munkaértekezleteken, más része a honlapon található. Faliújság valóságosan működik, de az egyre inkább másodlagos. A hallgatók és a végzetek kapcsolatrendszere informatikailag biztosított (pl. hírlevél).

Az egyes szervezeti értékelések (értekezletek) dokumentálása nem történik meg az előírásoknak megfelelően. A bizottság ülései bizonyíthatók (névsor). A projektek kezelése esetileg dokumentáltak (ennek formája az intézkedési terv). Probléma mutatkozik abban, hogy a törvényi és a központi fejlesztési kötelezvények figyelembevétele nem igazolható. Probléma az oktatók számítógépes gyakorlottságának eltérése. Az eljárásrend hiányzik. A kari szabályozás itt is bizonytalan.

A szakdolgozat elkészítését belső és külső konzulens segíti. Ők értékelik a munkát, ami minőségügyi szempontból problémás. Az értékeléshez kialakított formanyomtatvány az értékelési szempontokra épül és támogatja az összemérhetőséget. Ha két jeggyel eltérnek a vélemények, akkor egy harmadik opponens is értékeli. A független értékelés a jövő évtől várható. A tanulmányi osztály szedi be a dolgozatokat és követi nyomon a beadás folyamatát. A minőségbiztosítás eleme, hogy általános a számonkérések több ponton, tudatosan való egységesítése.

IV. TUDOMÁNYÁGANKÉNTI ÖSSZEGZŐ ÉRTÉKELÉS

GAZDÁLKODÁS- ÉS SZERVEZÉSTUDOMÁNYOK

Felsőfokú Szakképzések

Gazdasági idegennyelvi levelező

Alapképzések (hagyományos szakok)

<i>Szak megnevezése:</i>	Külgazdasági
<i>Képzési szint:</i>	főiskolai
<i>Képzési forma:</i>	nappali, levelező
<i>Idegen nyelven folyó képzés:</i>	angol és francia nyelven
<i>„Jogutód” szakja:</i>	Nemzetközi gazdálkodás

<i>Szak megnevezése:</i>	Gazdaságdiplomácia és nemzetközi menedzsment
<i>Képzési szint:</i>	főiskolai
<i>Képzési forma:</i>	nappali, levelező
<i>„Jogutód” szakja:</i>	Nemzetközi gazdálkodás

<i>Szak megnevezése:</i>	Nemzetközi marketing és teljes körű
minőségirányítás	
<i>Képzési szint:</i>	főiskolai
<i>Képzési forma:</i>	nappali, levelező
<i>„Jogutód” szakja:</i>	Kereskedelem és marketing

<i>Szak megnevezése:</i>	Nemzetközi kommunikáció
<i>Képzési szint:</i>	főiskolai
<i>Képzési forma:</i>	nappali, levelező
<i>„Jogutód” szakja:</i>	Nemzetközi gazdálkodás

Szakirányú továbbképzések

Európai Unió
Külkereskedelmi irányítás
Marketingkommunikáció
Nemzetközi marketing
Nemzetközi szállítmányozási
Piackutatás és közvélemény kutató
Public Relations
Szakdiplomácia
Társadalomtudományi és gazdasági szakfordító és tolmács
Teljes körű minőség-biztosítási (TQM)

1. A tudományágban folyó képzések általános értékelése:

A Külkereskedelmi Főiskola Kar oktatási tevékenységét a Bizottság alapvetően a 2006. őszén elindított alapképzési (BA) szakok keretében vizsgálta. A személyes konzultációk, valamint az átadott írásos anyagok mellett az óralátogatások biztosították az értékelés alapjául szolgáló információt. A Bizottság egybehangzó véleménye szerint a Külkereskedelmi Főiskolai Kar megalapozott döntést hozott, miszerint a korábbi évtizedek során felhalmozott szakmai tapasztalatokat az új képzési struktúra által biztosított – felkínált – Nemzetközi gazdálkodási, Kereskedelem és marketing, valamint Kommunikáció és médiatudomány alapszakok keretében viszi tovább. E szakok oktatásában a Kar számos felsőoktatási intézménnyel összehasonlítva komoly előnnyel bír. Programjai kiérlelték, szakmailag színvonalasak és logikus felépítésűek. Fontos pozitívum, hogy a szakok/szakirányok messzemenően figyelembe veszik a várható piaci igényeket.

A Bizottság ugyanakkor fel kívánja hívni az illetékes kari vezetők figyelmét arra a tényre, hogy az alapképzésben bizonyos színvonalkülönbség mutatható ki. Egyes szakirányoknál – figyelembe véve az oktatók korösszetételét – kiemelt feladatnak kell tekinteni az utánpótlás nevelését, hogy a nagy oktatói és sok esetben jelentős szakmai gyakorlattal rendelkező kollegák visszavonulásakor a feladatokat tudományosan is felkészült munkatársak vegyék át (pl. kereskedelmi szakirány).

2. Nyelvoktatás

A nyelvoktatás a Külkereskedelmi Főiskola illetve a Külkereskedelmi Főiskolai Kar hagyományos erőssége. A nyelvoktatás terén a kar széleskörű kínálatot biztosít a hallgatók számára. A kar nyelvtanárai nagy gyakorlattal rendelkeznek a nyelv és szaknyelv oktatása terén. Országosan elismert, nagy gyakorlattal rendelkező szakemberek. Az oktatás mellett, azt segítő komoly és színvonalas taneszköz-fejlesztő munkát is végeznek; ez kiterjed részben jegyzetekre és más írott, kiterjed azonban elektronikus és multimédiás anyagokra is.

BA szakok esetében nehézséget jelent a korábbiakhoz képest alacsony óraszám. Az órakeret a *szaknyelv* oktatására elegendő lenne, azonban az elsős hallgatók nyelvtudása többnyire nem éri el azt a szintet, hogy biztosítani lehessen a kimeneti nyelvi kompetenciákat mindössze szaknyelv oktatásával. A hallgatók nemcsak nem rendelkeznek a megfelelő nyelvtudással, hanem gyakran a nyelvhez kötődő ország- és kulturális ismeretekkel sem, ami pedig elengedhetetlen egy nemzetköziségre szakosodott üzletember esetében. A csökkent órakeret éppen ezeknek a hiányosságoknak a pótlását nehezíti meg.

A megváltozott körülmények módszertanbeli és más változtatásokat is igényelnek, amelyeket azonban a felkészült oktatói csapat képes megfelelően kezelni. Javasoljuk, hogy a kar vezetése nagyobb figyelmet fordítson ennek a (más intézményben sem megoldott) problémának. Ennek egyik megoldásaként jónak tűnnek az olyan kezdeményezések, amelyek nagyobb fokú együttműködést eredményeznek szakmai tanszékek és a Nyelvi Intézet között, az oktatás terén is. Ennek részeként egyes szaktárgyak esetében az előadást a szaktanszék oktatója tartja, míg a szemináriumokat – megfelelő szakmai kompetencia esetében – nyelvoktató idegen nyelven. A Látogató Bizottság a törekvést jónak tartja, ugyanakkor

javasolja a szakfelelősnek, hogy fokozott figyelmet fordítson az ilyen szemináriumok szakmai tartalmára. Szaktárgy esetében a szeminárium ugyanis az a „műfaj”, amelynek során a gyakorlati tapasztalatok átadására és az előadáson megtanult elmélet készségszintű elsajátítására kerül sor, s ezt csak (tárgytól függően) magas színvonalon szakmai gyakorlattal rendelkező szakember képes megvalósítani.

3. Angol nyelvű képzés

A képzés mind Nemzetközi gazdálkodási, mind az elődszak Külgazdasági szakon angol nyelven is folyik. Az angol nyelvű képzésben a Kar nagy tapasztalattal rendelkezik; Magyarországon úttörő volt az angol nyelvű üzleti képzésben. Az oktatásban résztvevő munkatársak angol nyelvtudása – hallgatói véleményekre és tapasztalatokra támaszkodva – jónak mondható, bár szóródást mutat. A kar szabályzataiban nem határoz meg nyelvi vagy módszertani követelményeket az angol nyelvű képzésben való oktatás feltételeként, azonban hallgatói értékelésekre/visszajelzésekre támaszkodva voltak már ki oktatót a képzésből. Mindazonáltal – az oktatói követelményrendszer részeként, a minőségbiztosítás eszközeként – javasoljuk meghatározni paramétereket az angol nyelvű képzésben való (oktatói) részvétel feltételeként.

A megkérdezett hallgatók jónak és hasznosnak tartották a Külgazdasági szakon kiadott kettős diplomát. Az angol nyelvű képzésre jellemző (a magyar nyelvű csoportokhoz képest) kis létszámú (huszonnéhány fős) szemináriumok hatékonyabb tanulást tesznek lehetővé. Az alacsonyabb létszám magasabb arányú szóbeli vizsgát is lehetővé tesz. Nagyon hasznosnak tartják, hogy tanulmányai egy részét a (holland) partnerintézményben tölthetik, külföldön. Ez fokozza a multikulturális tapasztalataikat, és erősen fejleszti a tényleges nyelvtudásukat is. Mindez lehetővé teszi, hogy a hallgatók egy része számára a kar magasabb szintű képzést legyen képes nyújtani, ami így a kari „elitképzés” részét képezi. Aggodalomra ad azonban okot, hogy a Nemzetközi gazdálkodási szak esetében csökkent a szemináriumok aránya, ami a gyakorlati képzés rovására megy.

A kar hangsúlyt kíván fektetni BA szakjai angol nyelvű oktatására, amely mögött háttérbe szorul a külső partnerekkel folytatott képzés, akár kettős, akár közös diploma kiadására vonatkozóan. Rövidebb távon indokolt lehet a BA képzésekre való összpontosítás, azonban a hosszabb távú versenyképesség megőrzése és a nemzetközi integrálódás érdekében javasoljuk, hogy a kar fektessen nagyobb hangsúlyt a nemzetközi partnerekkel való szorosabb oktatási együttműködésre, különösen közös diploma kiadására vonatkozóan.

4. A tudományágban az intézmény (kar) milyen szintű képzésre képes: FSZ, A, M, PhD

Mesterképzés

A mesterképzésben (MA) való részvétel feltételei a Bizottság álláspontja szerint jelenleg nem adottak; a mesterprogramok beindítására a közeljövőben racionálisan nem gondolhat a Kar. Ennek egyfelől az az oka, hogy a BA szakok töretlen (magas) színvonalának a biztosításával kapcsolatos feladatok nem csekély terhet rónak a Kar szakmai és humánpolitikai vezetésére. A várható generáció váltás a vezető oktatók körében nyilván jelentős többletterhet ró a kari vezetésre. Ezt követően kerülhet sor arra, hogy a Külkereskedelmi Főiskolai Kar erőforrásait felmérve az MA képzésben is kiválassa a súlyponti területeket. Az MA programok kidolgozásának és az indítási kérelmek beadásának nyilvánvalóan fontos előfeltétele, hogy

dinamikusan növekedjen a Ph.D. fokozattal rendelkezők száma. Bízató, hogy nagyszámú oktató vesz részt Ph.D. cselekményben. A cím megszerzésének időátfutása azonban csak nagy hibahatárok között becsülhető meg. A jelöltek által megadott időpontokra támaszkodva MA programok indítása még nem tervezhető. A Bizottság úgy véli, hogy az oktatói előmenetel feltételeinek megszigorítása jelentős lendületet ad a jövőben a főiskolai kollegák tudományos fokozat megszerzésére irányuló erőfeszítéseinek.

A mesterprogramok vállalásának további követelménye, hogy ismert és elismert kutatói műhelyek jöjjenek létre az intézménynél. A műhelymunka gyümölcsei csak évek múlva érnek be.

Felsőfokú szakképzés

A *felsőfokú szakképzés* az alapképzéshez jó merítési alapot ad, ezért komoly erőfeszítések folynak a rendszer fejlesztésére és a főiskolai képzéshez igazításra. Az országos FSZ képzési folyamat alkotó befolyásolója a főiskola.

A FSZ hallgatóinak elégedettségmérése rendszeresen folyik, eddig háromszor, éves gyakorisággal. A felmérés eredménye alapján beavatkozások is történnek, pl. a hallgatók véleménye alapján a belső oktatás módosítása. A rendszeres tanárképzés létezik, mely jelentős visszamérés is. Az oktatók felelősségi szintjei lebontva adják a lehetőséget az egységes szervezésre és a felelőségek biztosítására. Saját vizsgáztatás folyik két tárgyban, mely a visszacsatolások egyik bázisa.

A felsőfokú szakképzésben egy meglévő és három új képzés van. A képzéseket részben a Kar, részben szakközépiskolák végzik. Az egységes minőséget az biztosítja, hogy a Kar állítja össze a tananyagot, folyamatosan ellenőrzi az oktatást (mintavétellel), részt vesz a záróvizsgákon.

Szakirányú továbbképzések

A kar a *szakirányú továbbképzés* formájában 10 fajta képzést kínál fel. A képzést – oktatást – a Kar végzi. A programok koordinálására a Kar külön szervezeti egységet hozott létre, amelyet a továbbképzési és szakképzési igazgató irányít. Az igazgató közvetlenül a dékán irányítása alatt végzi tevékenységét. A programok beindítására a piaci igények függvényében kerül sor.

V. AZ ÚJ TÍPUSÚ ALAPSZAKOKON FOLYÓ KÉPZÉSEK ÉRTÉKELÉSE KÉPZÉSI ÁGANKÉNT

V.1. ÜZLETI

<i>Szak megnevezése:</i>	Nemzetközi gazdálkodás
<i>Szakirányok megnevezése:</i>	Gazdaságdiplomácia, Külgazdasági vállalkozás, Nemzetközi üzleti kommunikáció
<i>Képzési szint:</i>	BA
<i>Képzési forma:</i>	nappali, levelező
<i>Idegen nyelven folyó képzés:</i>	angol és francia nyelven
<i>„Jogelőd” szakja:</i>	Külgazdasági, Nemzetközi kommunikáció, Gazdaságdiplomácia és nemzetközi menedzsment

A képzési program felépítése megfelel a szakra vonatkozó képzési és kimeneti követelményeknek. Tekintve, hogy a vizsgálat napjáig a szakon csak az első évfolyamon folyik oktatás, (az alapképzésen túl) a szak oktatására vonatkozóan gyakorlati tapasztalatok nem állnak rendelkezésre.

A Nemzetközi gazdálkodási szak *oktatói háttere* a jelenben összességében teljesíti a feltételeket és elvárásokat. A program irányítói, a szak- és szakirány felelősök teljes állásban foglalkoztatott vezető oktatók, akik rendelkeznek a szükséges tudományos fokozattal és a program törzstárgyainak elismert oktatói. Tárgyfelelősök esetében teljesül a minimális 50 %-os minősítési előírás, valamint a kétharmados „T” követelmény. A szakspecifikus területeket-tantárgyakat oktató munkatársaknak az intézményi és kari átlagot meghaladó aránya rendelkezik tudományos fokozattal, s nagy a doktori képzésben résztvevők aránya is. A tantárgyfelelősök körében kiemelten magas a tudományos minősítéssel rendelkező oktatók aránya a modulok többségében. A tantárgyfelelősök egy része országosan jól ismert és elismert szakember. A szaktárgyakat oktató munkatársak nem kis része rendelkezik külgazdasági jellegű, egy részük nemzetközi szakmai, köztük diplomáciai gyakorlattal.

Az átlag mögött azonban jelentős eltérések állnak fenn. Bizonyos területek (pl. külkereskedelmi ügyletek és logisztika, külgazdasági pénzügyek, valamint nemzetközi kapcsolatok és intézmények) a szakmai törzstárgyak felelősei és oktatói egyáltalán nem rendelkeznek tudományos minősítéssel! A helyzetet mielőbb felül kell vizsgálni és olyan intézményi megoldást kell kialakítani, amely megakadályozza az oktatási színvonal jövőbeni esését. *Jelenleg* még nem okoz zavart vagy minőségi problémát e törzstárgyak oktatásában a tudományos minősítéssel rendelkező oktatók hiánya. E szakmai törzstárgyak mögött általában olyan nagy szakmai gyakorlattal bíró kollegák állnak, akiknek a közeljövőben bekövetkező visszavonulása azonban komoly gondot okozhat. Az alapozó tanszéki csoportok közül a Módszertani Intézeti tanszéki osztálynak mindössze a vezetője rendelkezik tudományos fokozattal – bár kétségtelen, hogy az oktatói kollektíva szakértelme és elhivatottsága jó benyomást kelt. Viszonylag nagy a szakadék az oktatók korösszetételében, és hiányzik az oktatói kollektívából a negyvenes éveikben járó munkatársak köre.

Még élesebben fogalmazódik meg a tudományos minősítettek hiányának problémája a kérdéses szakmai törzstárgyakhoz kötődő szakirányoknál. A Külgazdasági-vállalkozási szakirány tárgyainak kétharmadánál sem a tárgyfelelősök, sem a résztvevő oktatók nem rendelkeznek a megkívánt tudományos teljesítménnyel. A Bizottság feltétlenül szükségesnek tartja, hogy a főiskola szakmai és humánpolitikai vezetése kiemelt figyelmet fordítson e kérdés mielőbbi rendezésére. A szakirány működési feltételeinek biztosítása kiemelt feladatnak tekintendő, hiszen az intézmény e területen vívta ki magának a legnagyobb szakmai elismerést az elmúlt időszakban.

Az idegen nyelven folyó, de különösképpen az angol nyelvű oktatás emberi erőforrás feltételei adottak. A kar nagy hagyományokkal rendelkezik az idegen nyelven való képzésnek, úttörői voltak a magyarországi idegen nyelvi üzleti képzésnek. Mind az önértékelés, mind pedig a hallgatói vélemények alapján a képzésben résztvevő oktatók nyelvi kompetenciái többnyire jók vagy megfelelőek. A képzésben részt vesznek külföldi oktatók is, akik növelik a képzés színvonalát és nemzetközieségét.

Az *infrastrukturális feltételek* megfelelnek a szak oktatásához szükséges infrastruktúrának. A kar rendelkezik megfelelő számú és méretű előadó- és szemináriumi teremmel. A számítógépekkel való ellátottság a tudományági igényeknek megfelelő, ugyanakkor célszerű lenne mind annak, mind pedig az oktatástechnikai felszereltségnek a fejlesztése (szemináriumi termek!). A nyelvtanuláshoz nyelvi labor áll rendelkezésre.

A képzés tartalma, a tananyagok korszerűsége. A képzések tartalma, az egyes modulok (alapozó tárgyak, üzleti alapozó tárgyak, a szakspecifikus és a szakirányi modulok) arányai és tartalma megfelel a KKK-ban meghatározott követelményeknek, illetve kimeneti kompetenciák elérésének.

A Nemzetközi gazdálkodási szakhoz közvetlenül, illetve más (köztük főiskolai) szakoknál is használt könyvek és jegyzetek terén érzékelhető – hagyományosan – az önálló taneszköz bázis megeremtése. Ez nemcsak írott tananyagokat, hanem elektronikus és multimédiás taneszközöket is (pl. nyelvi képzés) magába foglal. Az egyes tantárgyak oktatásához kapcsolódó tankönyvek szakmai tartalma, tartalmi korszerűsége, színvonala összességében megfelel a képzés követelményeinek. Hasonlóan azonban más felsőoktatási intézményekben használt tankönyvekhez, a szakon alkalmazott tankönyvek döntő többségükben ismeretátadásra alkalmasak, s inkább – bár az oktatásban megcélzott tartalmat bemutató, de – szakkönyvek, s nem tankönyvek. A tankönyvek szakmai tartalmukat tekintve jók vagy kiválóak, tükrözik a szerzők/oktatók magas szakmai felkészültségét és szaktudását. A tankönyvek döntő többségükben azonban leíró jellegűek, s nem támogatják kellőképpen a hallgatók tanulási folyamatát, s nem fejlesztik problémamegoldó készségüket és kreativitásukat. Ily módon az oktatásban használt tankönyvek csak kisebb mértékben segítik a KKK-ban meghatározott kompetenciák megszerzését (a látogatott órák alapján ítélve mindez azonban nem igaz az oktatásra). Fontosnak tartjuk ugyanakkor annak tényét, hogy a szak vezetése ennek tudatában van, s az önértékelésben ezt részletesen – táblázatban, tantárgyra lebontva – értékelte. Feltételezhetően ennek folytatásaként a jövőben nagyobb hangsúlyt helyeznek a taneszközök formai és oktatás-módszertani, a tanulást erőteljesebben támogató jellegére.

A hallgatói teljesítmények mérése folyamatos. A szakra nagy létszámban jelentkeznek hallgatók. A hallgatók tanulmányi teljesítménye és eredményei a képzés során jónak bizonyul. Ez köszönhető részben a jelentkező hallgatók kvalitásainak, részben pedig az oktatók munkájának. Az államvizsgán a hallgatók összességében jól teljesítenek. Az értékelés és a nyomon követés részét képezi a hallgatók TDK-tevékenységének (illetve eredményeiknek) és más, kötelező hallgatói teljesítményen túlmutató egyéb teljesítményének mérése.

<u>Szak megnevezése:</u>	Kereskedelem és marketing
<u>Szakirányok megnevezése:</u>	Marketingkommunikáció, Minőségmenedzsment, Kereskedelem
<u>Képzési szint:</u>	BA
<u>Képzési forma:</u>	nappali, levelező
<u>„Jogelőd” szakja:</u>	Kereskedelmi, Nemzetközi marketing és TQM

A Marketingkommunikáció, Minőségmenedzsment, Nemzetközi marketing és Kereskedelem szakirányokon nappali és levelező oktatás folyik. A szakvezető, valamint a szakirány

felelősök alapvetően eleget tesznek az előírt követelményeknek. A négy szakirány felelős közül egy esetben kifogásolható, hogy hiányzik a tudományos fokozat. A szakirány felelős dr. univ. címmel rendelkező főiskolai docens. A szak programjának kialakításánál, ill. oktatásában fontos szerepet játszanak a hagyományos szakkal kapcsolatos tapasztalatok. A szaktárgyakat oktató munkatársak kétötöde már rendelkezik tudományos fokozattal, ill. jelenleg vesz részt Ph.D. képzésben. A tudományos minősítettek aránya a Külkereskedelmi Karhoz tartozó oktatók esetében magasabb. Az oktatók kutatási tevékenysége az oktatás tananyaggal való ellátásához megfelelő alapot biztosít. A tudományos minősítés hiánya hangsúlyosabban jelenik meg a szakirány tárgyaknál. E szaknál is megfigyelhető bizonyos egyenetlenség, mivel a kereskedelmi szakirány helyzete lényegesen kedvezőtlenebb, mint a másik három szakirányé.

V.2. TÁRSADALOMISMERET

<u>Szak megnevezése:</u>	Kommunikáció és médiatudomány
<u>Szakirányok megnevezése:</u>	PR és szóvivői, Regionális kapcsolatok és pályázati kommunikátor, Multikulturális kommunikáció
<u>Képzési szint:</u>	BA
<u>Képzési forma:</u>	nappali, levelező
<u>„Jogelőd” szakja:</u>	Kommunikáció

A nappali és levelező képzés szakirányai: PR és szóvivői, Regionális kapcsolatok és pályázati kommunikátor, Multikulturális kommunikáció. Az oktatás személyi feltételei biztosítottak. Az oktatást a szakterület elismert személyiségeiből álló szakmai tanácsadó testület segíti. Kiemelkedő lehetőség az oktatás rendelkezésére álló korszerű TV és rádió stúdió. Az oktatás tananyaggal való ellátása megfelelő, a képzés tartalma korszerű.

A szakvezető és a három szakirány felelős megfelelően eleget tesz a követelményeknek, tudományos minősítéssel rendelkező, T/1-es vezető oktatók. A szak és a szakirányok tartalmi felépítése logikus és vélelmezhetően jól igazodik a valós munkaerő-piaci igényekhez. A szakirányok sajátos – a hazai oktatási piacon igen versenyképes – specializációs lehetőséget biztosítanak a hallgatóknak. A képesítési és kimeneteli követelmények általában megfelelően teljesülnek. Intézményi álláspont (önértékelés) szerint a társadalomtudományi elméleti modul esetében jelenleg még található erősítendő/fejlesztendő területek. A szak megfelelő oktatási színvonalának kialakítása és fenntartása nyilvánvalóan aktív humán erőforrás fejlesztést tesz szükségessé. A tantárgy felelősök több mint 4/5-e rendelkezik az előírt tudományos fokozattal, de a tárgy oktatásában döntően a dr. univ címmel rendelkező kollegák vesznek részt.

VI. A KAR TOVÁBBI MŰKÖDÉSÉRE VONATKOZÓ MEGJEGYZÉSEK, JAVASLATOK

A BGF Külkereskedelmi Főiskolai Kar a hazai felsőoktatás rangos résztvevője, amelynek oktatási programjai – a korábbi évtizedekhez hasonlóan – a jövőben is a hazai oktatási piac fontos összetevői lesznek. A Kar jelenlegi pozíciójának megőrzéséért, illetve az

önértékelésben megfogalmazott célok elérése érdekében az alábbi javaslatokat fogalmazzuk meg:

- Bár ez nemcsak kari szintű probléma, de javasoljuk a szervezeti felépítés egyszerűsítését és áttekinthetővé tételét, a hierarchiaszintek csökkentését.
- A Kar megfogalmazott céljai között szerepel a jövőben mesterképzés indítása. Ennek érdekében javasoljuk egy, a tudatos felkészülésre vonatkozó részletes stratégia kidolgozását.
- Mind a mesterképzésre való felkészülés részeként, mind a kutatómunka minőségének javítása érdekében javasoljuk (az egyéni kutatómunka értékeinek megőrzése mellett) kutatóműhelyek létrehozását és az intézményi/kari/intézeti szintű kutatások erősítését.
- A Kar jelentős lépéseket tett egy jól működő felsőoktatási minőségbiztosítási rendszer kiépítésére és működtetésére. Kihhasználva az intézményi akkreditáció adta lendületet, javasoljuk a rendszer további tudatos építését, stabilizálását és beépítését a Kar szervezeti kultúrájába, mindennapi életébe.
- Aggasztónak találtuk egyes területeken az oktatói állomány koreloszlását, bizonyos területeken a tapasztalt oktatók közeli visszavonulását. Javasoljuk a tudatos utánpótlás-nevelés erősítését – beleértve a doktori cselekmények folytatását – különösen a kritikus szakterületeken.
- Javasoljuk az idegennyelvű képzések erősítését és nemzetközibbé tételét nemzetközi partnerekkel való szorosabb és közös képzésre is kiterjedő együttműködések kidolgozásával, szervezésével.
- A felsőfokú szakképzések indításakor a kar ügyeljen arra, hogy a gyakorlati képzés aránya és jellege megfeleljen az FSZ szakokra jellemző, erőteljesen gyakorlati kompetenciákat megkövetelő kimeneti követelményeinek.